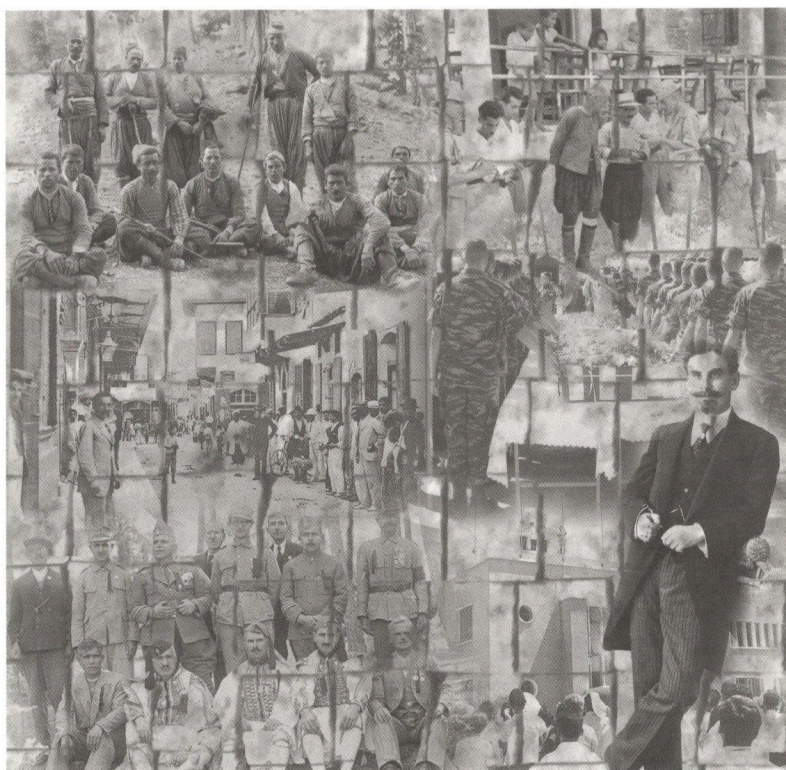

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΠΑΠΟΛΥΒΙΟΥ

ΨΗΦΙΔΕΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ
ΣΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ "Ο ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΟΣ", 2006-2016

συγκρούσεις, σε βοηθητικά τμήματα. Στην πιο δύσκολη θέση βρίσκονταν ο στρατός του ΑΚΕΛ - εθελοντές στον πόλεμο, όπως ο Αντρέας Φάντης, που περιγράφει τις εμπειρίες του από τα γεγονότα, σε ένα από τα βιβλία του.

Στην Κύπρο τα Δεκεμβριανά τορπίλισαν τις προσπάθειες του τοπικού ηγέτη του Αρχιεπισκοπικού θρόνου, Μητροπολίτη Πάφου Λεοντίου, για σύμπραξη των πολιτικών κομμάτων υπέρ της προώθησης του ενωτικού ατζέντας, όπως επέβαλλε και το αρχικό πνεύμα «εθνικής ενότητας» στο μητροπολιτικό κέντρο. Στη «Γενική Συνέλευση» του «Κυπριακού Εθνικού Κόμματος» (ΚΕΚ), κατά σύμπτωση στις 3 Δεκεμβρίου 1944, αποφασίστηκε η άρνηση «οιασδήποτε συνεργασίας μετά των Κυπρίων κομμουνιστών» μέχρι το ξεκαθάρισμα της κατάστασης στην Ελλάδα.

Από την αρθρογραφία των κυπριακών εφημερίδων για τα Δεκεμβριανά στεκόμαστε στο άρθρο του Λοΐζου Φιλίππου, στην εφημερίδα «Πάφος» στις 7 Δεκεμβρίου 1944⁶², όπου ο σπουδαίος πνευματικός άνθρωπος της Πάφου, «συνοδοιπόρος» της κυπριακής Αριστεράς αυτή την περίοδο, θρηνηνεί τόσο για τα γεγονότα, όσο - κυρίως - και για τα επερχόμενα:

Αιμάσσει κάθε ελληνική καρδιά για την τροπή που επήρανε τα πράγματα εις την μαρτυρικήν μας πατρίδα. (...) Οι κομματικοί κόρακες κρώζουν επί των ερειπίων και ζητούν ένας έκαστος τους υπευθύνους, αναλόγως των συμφερόντων και των αντιλήψεών των. Η αγνή όμως εθνική ψυχή αιμάσσοισα σκεπάζει το πρόσωπον μπροστά στο σπαραξικάρδιον θέαμα και συντετριμμένη αναφωνεί: «Ο Θεός σώζει την Ελλάδα».

Όταν ένας Κύπριος νίκησε τους Αμερικανούς (1946)

1 Ιουλίου 2006

Σήμερα θα θυμηθούμε τη μεγαλύτερη επιτυχία Κύπριου αθλητή στη σύγχρονη ιστορία, τη νίκη του Στέλιου Κυριακίδη στον Μαραθώνιο της Βοστώνης πριν από εξήντα χρόνια, στις 20 Απριλίου 1946, Μεγάλο Σάββατο.

Ο Στέλιος Κυριακίδης γεννήθηκε στο μικρό χωριό Στατός της Πάφου, τον Μάιο του 1910. Ήταν γόνος φτωχής αγροτικής οικογένειας, απόφοιτος Δημοτικού. Οι πρώτες επιτυχίες του ήρθαν στους αγροτικούς αγώνες της Πάφου και στη συνέχεια γράφτηκε στην ΑΕΛ Λεμεσού και στον Γ.Σ.Ο. Στα χρόνια της Παλμεροκρατίας εγκαταστάθηκε στην Ελλάδα, όπου καθιερώθηκε ως κορυφαίος Μαραθωνοδρόμος, στη σκιά της θρυλικής μορφής

62. «Ο Θεός σώζει την Ελλάδα», εφημ. Πάφος, 7 Δεκεμβρίου 1944.

του Σπύρου Λούη. Είχε αλλεπάλληλες επιτυχίες σε Βαλκανικούς αγώνες (στη δεκαετία του 1930 είχαν τεράστια σημασία) και στους Ολυμπιακούς του Βερολίνου, το 1936, τερμάτισε ενδέκατος στον Μαραθώνιο.

Στα χρόνια της γερμανικής κατοχής υπέφερε, ζώντας στην Αθήνα, τη σκλαβιά, την πείνα και την εξαθλίωση, ως ένας απλός υπάλληλος στην Ηλεκτρική Εταιρεία. Μετά την απελευθέρωση, στα 36 του χρόνια, πήρε μέρος στον Μαραθώνιο της Βοστώνης, τη σημαντικότερη διοργάνωση της εποχής για το κλασικό αγώνισμα. Ύστερα από ένα ταξίδι που κράτησε 56 ώρες, έφτασε στις ΗΠΑ, όπου ήταν γνωστός ως ένας από τους κορυφαίους προπολεμικούς αθλητές, προκαλώντας αίσθηση με την κοκαλιάρικη εμφάνισή του, συνέπεια των κατοχικών κακουχιών και στερήσεων.

Ο Μαραθώνιος του 1946 ήταν ο 50ος στην ιστορία και ο πρώτος μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου, με ξεχωριστή σημασία και τεράστια προβολή. Ο Κυριακίδης, που έτρεξε με τον αριθμό 77, κέρδισε 115 αθλητές από όλο τον κόσμο, πραγματοποιώντας χρόνο που έμελλε να αποτελέσει ρεκόρ της διαδρομής για δύο περίπου δεκαετίες. Άφησε πίσω του σπουδαίους αθλητές, όπως τον Αμερικανό Τζον Κέλλυ, που πήρε τη δεύτερη θέση. Η νίκη του ήταν ένας πραγματικός άθλος, εάν ληφθούν υπόψη οι συνθήκες ζωής του κατά τη γερμανική κατοχή, οι δυσκολίες προπόνησής του και η γενικότερη τραγική κατάσταση στη μεταπολεμική Ελλάδα. Όπως έγραφαν οι «New York Times», στις 21 Απριλίου 1946, ο Κυριακίδης «ήταν ένας πραγματικός γιος του Φειδιππίδη, που έτρεξε τον πρώτο Μαραθώνιο 2500 χρόνια πριν».

Αμέσως μετά τη νίκη του ο Κυριακίδης ζήτησε από τους Αμερικανούς να βοηθήσουν τον ελληνικό λαό στα τεράστια οικονομικά του προβλήματα. Όταν επέστρεψε στην Ελλάδα είχε συγκεντρώσει, με τη βοήθεια του Ελληνισμού της Αμερικής, 250.000 δολάρια, αλλά και φάρμακα, σκηνές, τρόφιμα, ρούχα και αθλητικό υλικό.

Η νίκη του Κυριακίδη (του «παιδιού του λαού», κατά τον «Ριζοσπάστη» της εποχής) είχε τεράστια σημασία για τους Έλληνες της Αμερικής. Για αυτό τιμούν τον Κύπριο αθλητή (απεβίωσε το 1987) μέχρι και σήμερα. Πρόσφατα, έγιναν στη Μασαχουσέτη, τα αποκαλυπτήρια γλυπτής σύνθεσης (με τον Κυριακίδη και τον Σπύρο Λούη) για την ιστορική νίκη του 1946, ενώ δύο Ελληνοαμερικανοί, οι Νίκος Τσιώτος και Ανδρέας Νταμπίλης εξέδωσαν τη βιογραφία του, με τίτλο «Γεννημένος νικητής» (εκδόθηκε και στα ελληνικά, στις εκδόσεις Κέδρος). Αντίγραφο του ίδιου γλυπτού τοποθετήθηκε και στον Δήμο του Μαραθώνα, στην Αττική, ενώ το Δημοτικό Γυμναστήριο της Φιλοθέης, στην Αθήνα, φέρει το όνομά του. Στην Κύπρο, υπάρχει μια οδός Στέλιου Κυριακίδη στην Πάφο και μια άλλη οδός στη Λεμεσό. Είμαστε, κατά τα άλλα, λαός που δεν ξεχνά την ιστορία του...⁶³

63. Μερικά χρόνια ύστερα από τη δημοσίευση του παρόντος άρθρου, τον Οκτώβριο του 2010, έγιναν τα αποκαλυπτήρια ανδριάντα του Στέλιου Κυριακίδη και στη γενέτειρά του, με πρωτοβουλία του Σωματείου Ερασιτεχνών και Βετεράνων Αθλητών «Στέλιος Κυριακίδης».